

TABSÅRSAGSMODELLEN

En ulykke er kendetegnet ved at være:

En uønsket hændelse, der medfører uacceptabelt tab eller skade på personer.

En ulykkesanalyse giver værdifuld information om farlige situationer, årsager dertil og deres indbyrdes sammenhænge der udløser kæden af hændelser, der fører til den uønskede hændelse/ulykken

Det vigtigste for læring af ulykken, er at få beskrevet og analyseret den uønskede hændelse så præcist som muligt. Dette gøres bedst ved at sikre:

- 1) At så mange detaljer som muligt om den uønskede hændelse skrives ned så hurtigt som muligt ved brug af interview-skema.
- 2) Læring gennem Tabsårsagsmodellen.
- 3) Beslutning og gennemførelse/implementering af sikkerhedsmæssige ændringer, som kan forhindre lignende hændelser i at ske. Lave prioritering af indsatser og beskrive handleplan. Hvordan, hvornår og af hvem.

Formål med analysen er at opnå og dele viden samt handle derefter
- ikke placering af skyld.

TABSÅRSAGSMODELLEN

Interview-skema for udredning af arbejdsulykke

1. Skadelidte

- a) Navn: _____ Personskade: _____
- b) CPR: _____
- c) Anciennitet i dette job: _____
- d) Anciennitet i alt: _____

2. Hvordan skaden opstod, og hvad der forvoldte den.

- a) Hvor skete skaden (i bygningen, boligen, patientstuen, udenfor etc.):

- b) Hvordan blev medarbejderen skadet (blev f.eks. truet, skar sig, gled, blev ramt, etc.):

- c) Person/emne/redskab, som forvoldte skaden:

3. Hændelsesforløbet – aktiviteter, der førte frem til ulykken. Lav en tidslinie.

- a) Hvad skete der først: _____

- b) Hvad skete der så: _____

- c) Hvad skete derefter: _____

- d) Anvendt redskab, hjælpemiddel, etc. – hvilket:

- havde dette betydning i ulykkessituationen:

Positioner - Hvem, hvad, hvor på hvilket tidspunkt (genstande, udstyr og strukturer på hændelsessted dokumenteres evt. med tegning/foto)

TABSÅRSAGSMODELLEN

4. Arbejdssituationen

Nu beskrives alle forhold, der kan have haft betydning for ulykken.

Snak alle punkter grundigt igennem. Så kan der vise sig at være flere bagvedliggende årsager til ulykken. De må frem, for at I kan finde den gode og effektive forebyggelse.

Undgå at svare "nej", for hurtigt.

a) Var det en anden slags opgave end medarbejderen normalt udfører: Ja: ___ Nej: ___

Hvis ja, hvad bestod opgaven i, og hvorfor skulle den udføres: _____

b) Var situationen eller forholdene anderledes end normalt: Ja: ___ Nej: ___

Hvis ja, hvad var anderledes, og hvorfor: _____

c) Blev officielle procedurer omkring denne opgave tilsidesat: Ja: ___ Nej: ___

Hvis ja, hvorfor, og havde det betydning for ulykken: _____

d) Var der særligt tidspres eller andre stressende forhold denne dag: Ja: ___ Nej: ___

Hvis ja, hvorfor, og havde det betydning for ulykken: _____

e) Spillede en anden persons adfærd og handlinger ind: Ja: ___ Nej: ___

Hvis ja, hvilken adfærd, og havde det betydning: _____

f) Havde arbejdets organisering eller planlægning betydning for ulykken: Ja: ___ Nej: ___

Hvis ja, hvilken betydning: _____

TABSÅRSAGSMODELLEN

4. Arbejdssituationen fortsat

g) Havde manglende vedligehold eller ryddelighed i lokalet betydning: Ja:___ Nej:___

Hvis ja, hvilke mangler, og

hvorfor:_____

(Underlaget kan f.eks. være glat, ujævnt, huller, skrånende. Her kan nævnes andre særlige forhold, der spillede ind i ulykkessituationen, – som ikke er nævnt i pkt. 2a)

h) Havde utilstrækkelig vejledning og orientering betydning: Ja:___ Nej:___

Hvis ja, hvilke mangler, og hvorfor:_____

i) Havde arbejdsstedets indretning, belysning eller pladsforhold betydning : Ja:___ Nej:___

Hvis ja, hvordan og hvorfor:_____

j) Havde hjælpemidler og redskaber betydning -slitage, manglende vedligehold osv: Ja:___ Nej:___

Hvis ja, hvordan og hvorfor:_____

k) Havde underlaget – vej, gulv, trapper, etc. – betydning: Ja:___ Nej:___

Hvis ja, hvordan og hvorfor:_____

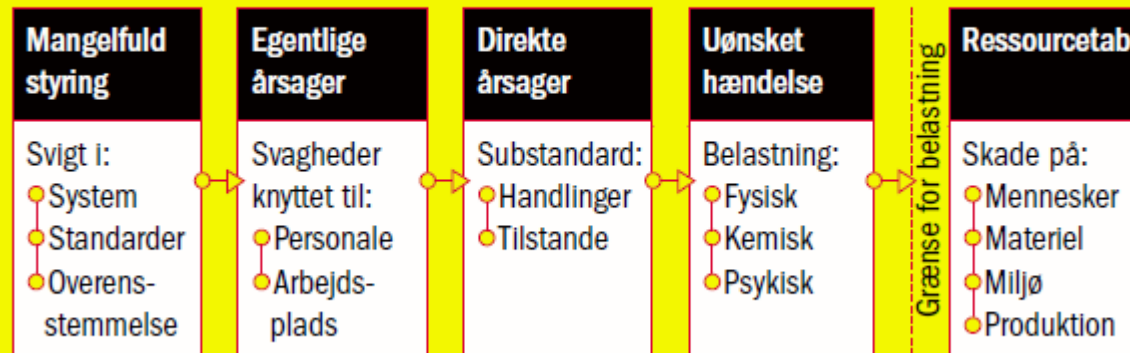
l) Havde andre forhold betydning for ulykken: Ja:___ Nej:___

Hvis ja, hvilke forhold og hvorfor:_____

TABSÅRSAGSMODELLEN

De fra Interview-skemaet fundne årsager ”køres” gennem Tabsårsagsmodellen for at finde indbyrdes sammenhænge/kæden af hændelser der udløser den uønskede hændelse.

Figur 2. Tabsårsagsmodel

Når modellen benyttes til årsagsanalyse, læses boksene fra højre mod venstre. Man tager udgangspunkt i et aktuelt ressourcetab og spørger **“hvorfors”**, indtil man har fået udførlige svar fra hver boks.

Modellen giver den nødvendige forståelsesramme og strukturering af svarene. Det er afgørende for analysen, at man følger modellen hele vejen igennem hver gang. Man kan ikke stoppe fx efter boksen med "Direkte årsager".

TABSÅRSAGSMODELLEN

Tænkt eksempel:

En vikar skal i aftenvagten sidde fastvagt ved en patient. Patienten er fikseret med mavebælte og 1 fodrem grundet voldsomt truende og udadreagerende adfærd dagen før. Vikaren har før været i afsnittet og føler sig hjemme i rutiner og procedurer. Han får en alarm, en introduktion til opgaven, hilser på patienten. Patienten føler sig generet, hvis vagten sidder for tæt på inde i den lille patientstue så han sætter sig i stolen på gangen ved patientstuen med døren på klem, så han kan overskue patienten og sengen denne ligger i.

Patienten virker rolig og venlig, får af afsnits personalet serveret sin aftensmad på paptallerken og med plastbestik og efter at have spist krøller patienten bestik og paptallerken sammen og smider i skraldespanden ved sengen. Patienten vil nu sove og får af vikaren udleveret tandbørste og noget håndcreme til sine tørre hænder samt tjekket om remmene ligger rigtigt og ikke generer. Vikaren læser dagens avis mens han regelmæssigt kaster et blik ind på stuen. Efter noget tid afleveres tandbørste og creme og han beder om at få slukket lyset, så han kan sove. Kl. er ca. 21 og der er stadig mange patienter ude i afsnittet.

Ca. kl. 22 kalder patienten vikaren ind på stuen, denne tænder lyset og i det han træder hen mod sengen, hopper patienten ud af denne og slår vikaren flere gange hårdt i ansigtet og de tumler begge ned på gulvet samtidig med at vikaren får trykket på alarmen. Hjælpen kommer og yderligere skade forhindret.

TABSÅRSAGSMODELLEN - Årsag sammenhænge - Spørg HVORFOR?

Fysisk overlast og psykisk påvirkning af personale – sygemelding. (*Ressourcetab*)

Medarbejder slået gentagne gange i ansigtet med knytnæve af patient. (*Uønsket hændelse*)

Udadreagerende patient fikseret med mave + 1 fodrem, kommer fri af fikseringsremme. (*Direkte årsag*)

Ikke været under konstant observation. (*Egentlig årsag*)

TABSÅRSAGSMODELLEN - Årsag sammenhænge - Spørg HVORFOR?

Fysisk overlast og psykisk påvirkning af personale – sygemelding. (*Ressourcetab*)

Medarbejder slået gentagne gange i ansigtet med knytnæve af patient. (*Uønsket hændelse*)

Udadreagerende patient fikseret med mave + 1 fodrem, kommer fri af fikseringsremme. (*Direkte årsag*)

Ikke været under konstant observation. (*Egentlig årsag*)

Fastvagt læste en avis, der ind imellem skærmede for udsynet til patienten.

Utilstrækkelig fastvagt/observations instruks.

Utilstrækkelig kendskab og viden om patienten. Mangelfuld overlevering.

TABSÅRSAGSMODELLEN - Årsag sammenhænge - Spørg HVORFOR?

Fysisk overlast og psykisk påvirkning af personale – sygemelding. (*Ressourcetab*)

Medarbejder slået gentagne gange i ansigtet med knytnæve af patient. (*Uønsket hændelse*)

Udadreagerende patient fikseret med mave + 1 fodrem, kommer fri af fikseringsremme. (*Direkte årsag*)

Ikke været under konstant observation. (*Egentlig årsag*)

Fastvagt læste en avis, der ind imellem skærmede for udsynet til patienten.

Utilstrækkelig fastvagt/observations instruks.

Utilstrækkelig kendskab og viden om patienten. Mangelfuld overlevering.

Fodrem kunne ikke strammes optimalt. (*Egentlig årsag*)

TABSÅRSAGSMODELLEN - Årsag sammenhænge - Spørg HVORFOR?

Fysisk overlast og psykisk påvirkning af personale – sygemelding. (*Ressourcetab*)

Medarbejder slået gentagne gange i ansigtet med knytnæve af patient. (*Uønsket hændelse*)

Udadreagerende patient fikseret med mave + 1 fodrem, kommer fri af fikseringsremme. (*Direkte årsag*)

Ikke været under konstant observation. (*Egentlig årsag*)

Fastvagt læste en avis, der ind imellem skærmede for udsynet til patienten.

Utilstrækkelig fastvagt/observations instruks.

Utilstrækkelig kendskab og viden om patienten. Mangelfuld overlevering.

Fodrem kunne ikke strammes optimalt. (*Egentlig årsag*)

Hul afstand i fodrem for stor.

Patienten havde brugt udleveret håndcreme, til at smøre på ankel og fod.

Instruks for udlevering af genstande til fikseret patient ikke fulgt/kendt.

TABSÅRSAGSMODELLEN - Årsag sammenhænge - Spørg HVORFOR?

Fysisk overlast og psykisk påvirkning af personale – sygemelding. (*Ressourcetab*)

Medarbejder slået gentagne gange i ansigtet med knytnæve af patient. (*Uønsket hændelse*)

Udadreagerende patient fikseret med mave + 1 fodrem, kommer fri af fikseringsremme. (*Direkte årsag*)

Ikke været under konstant observation. (*Egentlig årsag*)

Fastvagt læste en avis, der ind imellem skærmede for udsynet til patienten.

Utilstrækkelig fastvagt/observations instruks.

Utilstrækkelig kendskab og viden om patienten. Mangelfuld overlevering.

Fodrem kunne ikke strammes optimalt. (*Egentlig årsag*)

Hul afstand i fodrem for stor.

Patienten havde brugt udleveret håndcreme, til at smøre på ankel og fod.

Instruks for udlevering af genstande til fikseret patient ikke fulgt/kendt.

Knapper til mavebælte løsnet. (*Egentlig årsag*)

TABSÅRSAGSMODELLEN - Årsag sammenhænge - Spørg HVORFOR?

Fysisk overlast og psykisk påvirkning af personale – sygemelding. (*Ressourcetab*)

Medarbejder slået gentagne gange i ansigtet med knytnæve af patient. (*Uønsket hændelse*)

Udadreagerende patient fikseret med mave + 1 fodrem, kommer fri af fikseringsremme. (*Direkte årsag*)

Ikke været under konstant observation. (*Egentlig årsag*)

Fastvagt læste en avis, der ind imellem skærmede for udsynet til patienten.

Utilstrækkelig fastvagt/observations instruks.

Utilstrækkelig kendskab og viden om patienten. Mangelfuld overlevering.

Fodrem kunne ikke strammes optimalt. (*Egentlig årsag*)

Hul afstand i fodrem for stor.

Patienten havde brugt udleveret håndcreme, til at smøre på ankel og fod.

Instruks for udlevering af genstande til fikseret patient ikke fulgt/kendt.

Knapper til mavebælte løsnet. (*Egentlig årsag*)

Udleveret plastbestik ikke kontrolleret efter brug.

Instruks for udlevering af genstande til fikseret patient ikke tydelig nok.

Remme ikke kontrolleret regelmæssigt.

Interval-tid for kontrol af bælte for lang.

Mangelfuld instruktion.

TABSÅRSAGSMODELLEN - Årsag sammenhænge - Spørg HVORFOR?

Fysisk overlast og psykisk påvirkning af personale – sygemelding. (*Ressourcetab*)

Medarbejder slået gentagne gange i ansigtet med knytnæve af patient. (*Uønsket hændelse*)

Udadreagerende patient fikseret med mave + 1 fodrem, kommer fri af fikseringsremme. (*Direkte årsag*)

Ikke været under konstant observation. (*Egentlig årsag*)

Fastvagt læste en avis, der ind imellem skærmede for udsynet til patienten.

Utilstrækkelig fastvagt/observations instruks.

Utilstrækkelig kendskab og viden om patienten. Mangelfuld overlevering.

Fodrem kunne ikke strammes optimalt. (*Egentlig årsag*)

Hul afstand i fodrem for stor.

Patienten havde brugt udleveret håndcreme, til at smøre på ankel og fod.

Instruks for udlevering af genstande til fikseret patient ikke fulgt/kendt.

Knapper til mavebælte løsnet. (*Egentlig årsag*)

Udleveret plastbestik ikke kontrolleret efter brug.

Instruks for udlevering af genstande til fikseret patient ikke tydelig nok.

Remme ikke kontrolleret regelmæssigt.

Interval-tid for kontrol af bælte for lang.

Mangelfuld instruktion.

Ikke under optimal observation. (*Egentlig årsag*)

TABSÅRSAGSMODELLEN - Årsag sammenhænge - Spørg HVORFOR?

Fysisk overlast og psykisk påvirkning af personale – sygemelding. (*Ressourcetab*)

Medarbejder slået gentagne gange i ansigtet med knytnæve af patient. (*Uønsket hændelse*)

Udadreagerende patient fikseret med mave + 1 fodrem, kommer fri af fikseringsremme. (*Direkte årsag*)

Ikke været under konstant observation. (*Egentlig årsag*)

Fastvagt læste en avis, der ind imellem skærmede for udsynet til patienten.

Utilstrækkelig fastvagt/observations instruks.

Utilstrækkelig kendskab og viden om patienten. Mangelfuld overlevering.

Fodrem kunne ikke strammes optimalt. (*Egentlig årsag*)

Hul afstand i fodrem for stor.

Patienten havde brugt udleveret håndcreme, til at smøre på ankel og fod.

Instruks for udlevering af genstande til fikseret patient ikke fulgt/kendt.

Knapper til mavebælte løsnet. (*Egentlig årsag*)

Udleveret plastbestik ikke kontrolleret efter brug.

Instruks for udlevering af genstande til fikseret patient ikke tydelig nok.

Remme ikke kontrolleret regelmæssigt.

Interval-tid for kontrol af bælte for lang.

Mangelfuld instruktion.

Ikke under optimal observation. (*Egentlig årsag*)

Dårlig belysning - vågelampe ikke tændt, da patient havde frabet sig dette.

Utilstrækkelig fastvagt/observations instruks.

TABSÅRSAGSMODELLEN

I forbindelse med beslutning om forebyggende tiltag efter ulykkesanalysen overvej om:

- foranstaltningen er afgørende for at forhindre gentagelse?
- foranstaltningen også forhindrer ulykker andre steder?
- foranstaltningen kan forhindre særligt alvorlige ulykker?
- foranstaltningen er overskuelig at gennemføre og forenelig med en hensigtsmæssig arbejdsdag?
- foranstaltningen forårsager andre arbejdsmiljøproblemer?